

УДК 658.567

Ю. Вовк, О. Погайдак

(Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя)

ВПЛИВ ФАКТОРІВ РЕСУРСОЄМНОСТІ ПРОДУКЦІЇ НА ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИРОБНИЦТВА У МАШИНОБУДІВНІЙ ГАЛУЗІ

Галузева структура машинобудування в Україні дуже різноманітна. Найбільш розвинені такі його ланки, як важке машинобудування, транспортне, сільськогосподарське, верстатобудування, приладобудування, радіотехнічне та електротехнічне виробництво. На даний час в галузі налічується 1834 середніх, 9287 малих, та 146 великих машинобудівних підприємств [1].

Нині виробничі потужності машинобудівних підприємств завантажені лише на 30-75%, існують резерви для нарощування обсягів виробництва. Проте, ресурсо- і енергоємність вітчизняної продукції відповідно в 2-3, 6-9 разів вища, ніж в розвинутих країнах. Енергетична складова в українських товарах становить приблизно 25%, разом з тим, як, наприклад, у французьких – 3%. До того ж, Україна і надалі залишається експортером низькотехнологічної машинобудівної продукції. Низька ефективність використання ресурсів на підприємствах України багато в чому пов'язана з технологічною відсталістю підприємств машинобудівної галузі, значним моральним і фізичним зносом основних виробничих фондів, відсутністю на підприємствах цілісної системи управління використанням ресурсів, адаптованої до ринкових відносин. Економічна ефективність виробництва, в широкому розумінні, - це ступінь використання виробничого потенціалу, що виявляється співвідношенням результатів і витрат суспільного виробництва. В «Енциклопедії бізнесмена, економіста, менеджера» знаходимо, що ефективність (від лат. *effectivus* – діяльність, творчість) - відносний ефект, результативність процесу, операцій, проекту, що визначається як відношення результату до затрат, які зумовили його одержання [2].

Одним із узагальнюючих показників ефективності використання матеріальних ресурсів на машинобудівному підприємстві є ресурсоємність продукції. Цей показник об'єктивно характеризує рівень інтенсифікації виробництва, розкриває можливі резерви використання промислового потенціалу і виробничих потужностей, дозволяє визначити витрати ресурсів у виробничих процесах.

До факторів, що впливають на зниження ресурсоємності машинобудівної продукції можна віднести: впровадження нових і вдосконалення існуючих технологічних процесів і обладнання; використання матеріалів-замінників; вдосконалення конструкцій виробів; підвищення економічності використання ресурсів у всіх сферах промислового виробництва, насамперед за рахунок впровадження більш прогресивних технологій та обладнання; проведення активної ресурсозберігаючої політики, а також реалізація відповідних організаційних, фінансових і правових заходів; вдосконалення структури промисловості в напрямку зменшення частки енергоємних і матеріалоємних виробництв; підвищення питомої ваги наукоємних технологій; проведення адекватної цінової й тарифної політики, з метою стимулювання процесу раціонального використання палива та енергії.

Збільшують ресурсоємність машинобудівної продукції такі фактори: економічна криза, що привела до різкого спаду виробництва, порушення нормального режиму роботи підприємств, і підвищення витрат на виробництво продукції; значна питома вага (біля 70%) фізично та морально зношеного обладнання; відсутність інвестицій на реалізацію комплексу ресурсозберігаючих заходів; недосконале правове забезпечення та фінансове регулювання процесу ресурсовикористання.

Література

1. Державна програма розвитку машинобудування на 2006-2011 роки / Кабінет Міністрів України. – Офіц. Вид. – К.: Офіційний вісник України, 2006. – №16. – С. 136-144
2. Енциклопедія бізнесмена, економіста, менеджера // За ред. Р. Дяків. – Міжнародна економічна фундація, 2000. – 703 с.